

דוד רטנן

צרפת

היה היה פעם אדם שהיו לו ילדים כמעט כמו זרזירים בגינה. הוא עבד יום שלם כדי להאכיל אותם ולעתים קרובות היה עייף וממורמר וקילל את הכל, את כולם, כך שהאנשים קראו לו דוד רטנן. בימי מנוחה הוא שכב זמן רב במיטה וחשב רק איך לתקן את מצבו. ואחרי זמן מה היה נמאס לו לשכב כך לבדו ולחשוב רק על החובות שלו. ומאחר שמעבר לדרך עמד פונדק, היה נכנס לשם וישב עם החברים שלו. "זה רק כדי לגרש את הדאגות" היה מצטדק, ובכל זאת ישב כך שעות על גבי שעות, וכשיצא בסוף, דאגות יצאו יחד אתו.

דוד רטנן היה נכנס אז לביתו במצב רוח אפילו

גרוע יותר, כי ידע שבזבז לשווא את זמנו ואת כספו. אבל יום אחד הוא אמר לעצמו "אלך אל המתבודד הקדוש שחי במערה ליד המעיין, ואולי הוא יוכל להגיד לי למה כל המזל מגיע לאנשים האחרים ולי קורים רק צרות". והוא יצא מיד בכיוון המערה.

הדרך הייתה ארוכה, והוא עבר הרים ועמקים אך בסוף הגיע למערה שבה חי המתבודד הקדוש ודפק על דלת המערה.

"מי שם?" נשמע קול מבפנים.

"זה אני, אישי הקדוש. אתה מכיר אותי. אני דוד רטנן, שיש לו ילדים כמו זרזירים בגינה."

"טוב. ומה רצונך?"

"אני רוצה לדעת למה המזל מגיע לאחרים ולי קורות רק צרות!"

האיש הקדוש לא ענה אלא נכנס לחדר פנימי

של המערה ויצא משם עם דבר מה ביד.
"אתה רואה את הסל?" אמר "זה סל קסום ואם תהיה רעב תגיד רק 'סל קטן, סל קטן, עשה את תפקידך'. ואז תוכל לאכול ארוחה שכזאת עוד לא אכלת בחייך. אך כשתהיה שבע אל תשכח להגיד 'זה מספיק להיום'. כן, ועוד דבר אחד – אינך צריך להדגים את הסל לאיש. וגם אל תספר גם שקיבלת אותו ממני. הבנת?"

דוד רטנן חשב את עצמו תמיד לאדם חסר מזל. הוא לא היה בטוח האם המתבודד הקדוש אומר אמת או רק מתעתע אותו, אבל לקח את הסל והלך, בלי לומר אפילו "תודה" או "שלום לך". אבל כשרק היה במרחק מה מהמערה הוא עצר ולחש:

"סל קטן סל קטן, עשה את תפקידך."
לסל היה מכסה, כך שדוד רטנן לא יכול היה

לראות מה קורה בתוכו. אך פתאום המכסה הזה התרומם ומהסל נשפכו כמויות גדולות של לחמניות יפות, וזרם דגיגים מבושלים כבר.

הכמות הייתה עצומה! כל הדרך כוסתה באוכל והשוליים התחילו להתכסות בו. דוד רטנן פחד תחילה נורא, אך נזכר מה אמר לו המתבודד הקדוש וצעק בקול רם: "מספיק להיום!" ומכסה הסל נסגר במכה חדה.

דוד רטנן נאנח רגע, התיישב על ערמת אבנים והתחיל לאכול. הוא אכל עד שכבר לא יכול היה יותר. שמך, קרפיון, אמנון ועוד דגים שאת שמם לא ידע נחו בכל מקום, בהשג היד, מבושלים, מטוגנים, צלויים. כפי שבצדק אמר המתבודד הקדוש, הוא מעולם לא אכל ארוחה כזאת ובכל זאת כשסיים לאכול רטנן

להשתפך החוצה לרחוב.
"מהר, מהר תאספו אותם" קרא דוד רטנן
"ואם זה לא מספיק, אפשר עוד להוסיף."
לפונדקאים לא היה צריך לומר זאת פעמיים.
הם התחילו לאסוף כל מה שרק יכלו להשיג

"טוב. יש כאן הרבה אוכל אבל זה עושה אותי
צמא ואין כאן מה לשתות."
ואז, למרות שלא ידע כיצד, כשהרים את ראשו
ראה לפניו את הפונדק המוכר, למרות שחשב כי
זה נמצא קילומטרים רחוק ממנו.
"תביאי את היין הטוב ביותר שיש לך" אמר
לפונדקאית "ואם את אוהבת דגים, יש כאן
מספיק לכל אורחי הבית. רק לא צריך לקשקש
בכל מקום ולספר על האירוע הזה. מבינה?"
ובלי לחכות לתשובה לחש לסל:
"סל קטן, סל קטן, מלא את תפקידך."
הפונדקאית ובעלה חשבו שהלקוח השתגע
והתכוונו כבר לקפוץ עליו אם יתחיל להשתולל,
אך שניהם נרתעו וכמעט נפלו לתנור דולק
כשלחמניות ודגים מכל הסוגים התחילו לפול
מהסל ולכסות שולחנות, כיסאות ורצפה, ואפילו

בידיים, אך תוך כדי כך הספיקו ללחוש זה לזו:
"אילו רק היה לנו סל כזה, יכולנו להתעשר לכל החיים!"

והם התחילו מיד להזמין את דוד רטנן לשולחן, הביאו את היין הטוב ביותר כדי לשחרר את לשונו. אך דוד רטנן היה חכם יותר משהם חשבו, ולמרות שניסו בכל מיני צורות להוציא ממנו מאין קיבל את הסל, הוא שמר על הסוד הזה.

אבל למרות שלא סיפר, הרי המשיך לשתות, וכעבור זמן מה נרדם וישן חזק. ואז הפונדקאית הביאה סל, הדומה מאוד לסל הפלא ושמה אותו בידו של דוד רטנן ואת הראשון לקחה והסתירה בביתם.

הייתה כבר שעת הצהריים כשדוד רטנן התעורר והתחיל בחיפזון ללכת הביתה. שם מצא את כל

ילדיו אסופים סביב סיר מרק דליל, דוחפים זה את זה ומוציאים את הקערות שלהם ברעבתנות. אבא שלהם פרץ לחדר וקרא:

"אל תקלקלו לכם את התיאבון, ילדים. ראו את הסל. אני צריך רק לתת את הפקודה לסל הקטן שלי ויהיה לכם מספיק אוכל טעים."

הילדים יחד אתו קראו את המילים "סל קטן, סל קטן, מלא את תפקידך!" אך דבר לא קרה. הם ניסו שוב ושוב, אך בסל לא נמצא דבר, פרט לכמה קשקשי דגים בתחתית, אחרי שהפונדקאית הביאה בבוקר דגים מהשוק.

"מה קרה לדבר הזה?" רטן דוד רטנן. הוא הפך את הסל לעיני הילדים ואשתו, שלא ידועו האם לבכות או לצחוק.

"הסל הזה אמנם מריח מדגים" אמר ואז בא לו מחשבה פתאומית: "אולי זה לא הסל שלי?"

אולי.. אך הנבלות!"
ובלי לשים לב לבני המשפחה שנבהלו מהתנהגותו המוזרה ורצו שיישאר בבית, רץ מהר לפונדק ופתח בכוח את הדלת.
"מה אוכל לעשות למענך, דוד רטנן" אמרה הפונדקאית בקול מתוק.
"לקחתי בטעות את הסל הלא נכון" אמר דוד רטנן "הנה הסל שלכם. תנו לי את שלי, בבקשה."
"על מה אתה מדבר?" ענתה לו הפונדקאית "אתה יכול לראות בעצמך כי אין לנו כל סל כאן בפונדק."
ואמנם למרות שדוד רטנן חיפש בעצמו הוא לא מצא את הסל האמיתי שלו.
"בוא ותתכבד בכוס יין ביום הקריר הזה" הציעה לו הפונדקאית שדאגה כי יעזוב את החשדות

שלו וישאר במצב רוח טוב. דוד רטנן שמעולם לא סירב, שתה את היין ועזב את הפונדק.
הוא הלך שוב בדרך למעורת המתבודד הקדוש והגיע לשם בקרוב.
"מי שם" ענה קול אחרי שדוד רטנן דפק בדלת.
"זה שוב אני, אישי הקדוש. אתה מכיר אותי. אני דוד רטנן שיש לו ילדים כמו זרזירים בגינה."
"אבל הרי רק אתמול נתתי לך מתנה יפה."
"נכון, אבל קרה דבר מה והסל הזה לא פועל יותר."
"טוב, תניח אותו כאן ואלך לראות האם אמצא משהו מתאים יותר."
כעבור כמה דקות המתבודד חזר עם תרנגול תחת זרועו.

"הו, אני בה ממקום שם לא מחזיקים מתנות כאלה בתריסר" ענה דוד רטנן כשהתיישב לשולחן. הפונדקאית הביאה מיד בקבוק של יין האהוב על דוד רטנן וזה תוך כמה דקות התחיל להציג את המתנה שהביא.
"תרנגול, תראה מה אתה יודע לעשות" קרא.

"שמע לי" אמר "מתי שתזדקק לכסף אמור רק 'תרנגול, תראה לי מה אתה יכול לעשות' ואז תראה דברים נהדרים. רק תזכור – אינך צריך להראות את הסוד לכל העולם."

"אך לא, אישי הקדוש. אני לא טיפש כזה."
"וגם לא תספר מי נתן לך מתנה כזו. אין לי כאן תריסר חפצים כאלה" אמר המתבודד וסגר אחריו את הדלת, בלי לחכות לתשובה.

גם הפעם, כמו בפעם הקודמת, הדרך לפני דוד רטנן התקצרה באופן מופלא והוא מצא את עצמו לפני הפונדק. בלי לחשוב הרבה הוא נכנס פנימה ומצא את הפונדקאית שהכינה עוגה לאורחים.

"מאין אתה בא, עם התרנגול היפה הזה בסל שלך?" אמרה, כי הסל היה קטן והתרנגול הציץ החוצה.

והתרנגול התרומם, הניף את כנפיו שלוש פעמים, תוך קראה "קוונקו" כל פעם בקול כמו מחצוצרה, ובכל קריאה ממקורו נפלו מטבעות זהב ויהלומים גדולים כמו אפונים.

הפעם דוד רטנן לא הזמין את הפונדקאית להתכבד באוצרותיו אלא שם את כובעו תחת המקור של התרנגול כדי לתפוס את הכל שנפל משם. הוא לא שם לב שהפונדקאים החליפו מבטים שאמרו "התרנגול הזה יכול להוות תוספת נהדרת לסל שיש לנו כבר."

"אולי תשתה עוד כוס" הציע הפונדקאי, אחרי שגמרו להתפלא מיופיו של התרנגול, וכאילו לא ראו כלל את הזהב ואבני חן שנשפכו ממקורו. ודוד רטנן המשיך לשתות, כוס אחרי כוס עד שראשו נפל על השולחן והוא נרדם חזק. אז הפונדקאית הוציאה בעדינות את התרנגול

מהסל, הביאה אותו לחצר שלהם ומשם לקחה תרנגול דומה אותו שמה בסל של הדוד רטנן.

היה כבר לילה כשדוד רטנן התעורר, זרק בגאווה כמה פרורי זהב על השולחן, לקח את הסל עם התרנגול ומיהר הביתה.

אשתו עם כל ילדיו חיכתה לו כבר לפני הדלת ונזפה מיד:

"אתה בעל נהדר שמבזבז את כספו וזמנו על שתיה ומשאיר אותנו כאן מסכנים ורעבים. האינך מתבייש?"

"אינך יודעת מה את מדברת, אישה" ענה "כסף? יש לנו זהב ויהלומים כמה שרק נרצה. את רואה את התרנגול? תגידי לו רק 'תראה מה אתה יודע לעשות, תרנגול' ויקרה דבר מופלא."

אמנם אשתו וילדיו לא האמינו לו אחרי הנסיון עם הסל, אך הם ניסו בכל זאת ועשו כפי שאמר. התרנגול עף סביב הבית כמו מט ורף וקרא בכל כוחו עד שמהרעש אוזניהם התחילו לכאוב, אך שום זהב או יהלומים לא יצאו ממקורו.

ודוד רטנן עמד שוב שותק רגע אחד, ואחר כך התחיל לקלל כל כך חזק ובגסות שהופתעו אפילו בני משפחתו, הרגילים לרטונים שלו.

בסוף הוא נרגע, אך נשאר מופתע. "האם שכחתי את המילים?" חשב "אבל הרי ראיתי את הזהב ואבני חן במו עיניי!" ופתאום תפס את התרנגול, סגר אותו בסל ורץ מהבית.

נעלי העץ שלו דפקו חזק בדרך והוא מיהר כל כך שכאשר דפק בדלת מערתו של המתבודד הכוכבים כבר התחילו לצאת..

"מי זה?" נשמע הקול מבפנים.

"זה אני! אני, אישי הקדוש. אתה יודע. דוד.."
"אבל ידידי הטוב, תן לי רגע של שקט. זו כבר

הפעם השלישית שבאת, ועוד בשעה כזו!"
"כן, אישי הקדוש, אני יודע שכבר מאוחר, אבל בוודאי תסלח לי. זה התרנגול שלך. קרה לו דבר מה. זה כמו שקרה לסל שלך קודם! תראה!"

"זה התרנגול שלי? זה הסל שלי? לא, מישהו עשה לך תעלול אישי הטוב!"

"תעלול?" חזר דוד רטנן שהתחיל להבין מה קרה. "זה בוודאי שני אלה.."

"הזהרתי אתך לא להראות את החפצים לאף אחד" אמר המתבודד

"מגיע לך.. – אבל מילא, אתן לך עוד הזדמנות אחת"

בשק הזה" וכשדיבר ניסה לחקות את החיוך שראה אצל המתבודד.

הפונדקאית הרגישה אי-נוחות, אבל התחילה באמת להבעיר אש ולצלות את העוף, בזמן שבעלה ניסה לשווא להרדים את דוד רטנן במשקה.

אחרי הארוחה דוד רטנן דפק בידו על השולחן ואמר:

הוא הסתובב והוריד שק תלוי על הקיר. "כשאתה רוצה להוריד אבק מהמעיל שלך, או מאלה של ידידך, צריך רק שתגיד 'פליק-פלאק עבוד מהר!' ותראה מה יקרה." והמתבודד, תוך חיוך רחב, דחף את דוד רטנן מהמערה.

"עכשיו הבנתי" מלמל דוד רטנן בדרך הביתה "אבל נדמה לי שתפסתי אתכם הרמאים!" והוא מיהר לפונדק, הסל עם התרנגול ביד והשק תחת זרועו.

"ערב טוב ידידיי!" אמר כשנכנס "אני רעב מאוד ואשמח אם תרצי לצלות לי את התרנגול מהר כמה שאפשר. את התרנגול הזה, ולא אחר, תזכרי" המשיך בדבריו "אא, ועוד דבר קטן – את יכולה להבעיר אש עם הסל הנצרים הזה. כשתעשי זאת אראה לכם משהו שאני נושא

"עכשיו תקשיבו לי. לכו ותביאו הנה מיד את הסל ואת התרנגול שלי. שמעתם?"

"הסל והתרנגול שלך, דוד רטנן? אנחנו רק כרגע.."

"את הסל ואת התרנגול שלי!" הוא קרא "ואם אתם חרשים או טיפשים מדי כדי להבין את מה שאמרת, הרי יש לי דבר מה שיוכל ללמד אתכם במהירות."

והוא פתח את השק וקרא "פליק-פלאק. עבוד מהר."

ופליק-פלק השוט קפץ מהשק והתחיל לתת לפונדקאים מכות נאמנות, ולא שכח גם את דוד רטנן כתוספת. והם שלושתם התחילו לצעוק בקול ולקפוץ כמו נוצות כשמנערים את המזרון.

"תעצור! תעצור! אמור לו לעצור ונחזיר לך את הסל ואת התרנגול" קראו הפונדקאית

והפונדקאי, ודוד רטנן שגם הוא רצה להנצל ממכות קרא תוך קפיצות "תעצור! מספיק להיום!"

אך השוט המשיך להרביץ מכות כמו קודם והיה מכה אותם עד היום אילו המתבודד הקדוש לא שמע את צעקותיהם ובא לעזרתם. "לתרמיל, מהר!" אמר והשוט נשמע לו מיד.

"עכשיו לכו ותביאו את הסל והתרנגול" אמר והפונדקאית הלכה בלי לומר מילה, הביאה ושמה אותם על השולחן.

"קיבלתם את מה שמגיע לכם" אמר המתבודד הקדוש "ואינני מרחם עליכם. אקח את האוצרות שלי הביתה ואולי מתישהו ימצא אדם שיודע איך לנצל את ההזדמנות הניתנת לו. אבל זה לא תהיה אתה!" הוא אמר כשפנה לדוד רטנן.